

Cultura, Comunitat i Transformació Social #ConversaKULT

Publicat per [KULT Comunitat de cultura radical](#) [1] el 26/07/2022 - 11:33 | Última modificació: 07/10/2022 - 07:42

Conversa KULT a l'Espai Llavors de l'Hospitalet, amb Fernando Paniagua, activista, agitador cultural i membre de 'No Callarem', i Francisco Rubio, soci de 'La Fundició', cooperativa cultural de la mateixa ciutat.

El passat divendres 25 de març, la llibreria Espai Llavors va acollir una de les converses del cicle Kult al voltant de la cultura, la comunitat i la transformació social. Un diàleg entre Fernando Paniagua, activista, agitador cultural i membre de 'No Callarem' i Francisco Rubio, soci de La Fundició, cooperativa cultural de l'Hospitalet de Llobregat, amb la dinamització de l'entrevista de Districte7. Un debat sosegat i profund on es va parlar de subvencions, institucions, autogestió, la figura de l'artista o treballador/a cultural. Una conversa amb visions dels passat i del present, del món global i de la realitat local de l'Hospitalet. Un recorregut pel pesimisme, l'optimisme i la ironia dels reptes de qui vol recuperar els drets i pràctiques culturals des de la base i els barris, i confronta amb la indústria, el mercat i l'autoritat institucional que gestiona recursos i oportunitats.

Districte7:

Per començar el diàleg, primer tenim que parlar sobre què entra dins del concepte i la paraula cultura quan parlem d'aquest potencial transformador? Quina és la definició que li doneu a la paraula cultura?

Fernando Paniagua:

Jo no entenc la cultura com alguna cosa que es pugui separar de la vida, de l'experiència de viure. Potser, perquè jo he tingut aquest impuls o aquesta inquietud d'estar sempre proper als esdeveniments culturals o a coses que tenien a veure amb el que definim comunament com cultura o les arts. Des de jove m'he vinculat, primer, amb la música, després amb les arts escèniques, després amb els espais on se'n feia cultura, la gestió... Però, sempre de la mà d'un compromís social o polític, i des d'una voluntat, més o menys explícita, de transformar la realitat que no m'agrada. Per tant la cultura per a mi sempre ha estat una eina per a transformar o atacar la realitat que no m'agradava.

Francisco Rubio:

En la mateixa línia del que deia Fernando Paniagua, jo penso que és impossible separar la cultura de la societat. Entenc que la cultura és un element estructural de la societat, no un element accessori i que, per tant, tampoc no podem entendre-la com una eina per transformar la societat, sinó que és una part constitutiva de la societat. Llavors, transformar la cultura és transformar la societat i viceversa. És la manera que jo ho entenc. Si entrem en la qüestió de què és la cultura... Bé, em sembla que és una paraula esmunyedissa. És difícil de definir, però, penso que la cultura és totes aquelles accions que fem les persones per dotar-nos de sentit.

Districte7:

El debat està obert, perquè tu, Fernando, sí que veus la cultura com una mena d'eina com un instrument de transformació?

Fernando Paniagua:

No ho sento com contraposat. Potser a aquest debat estem més situats a un ambient de activisme i de cultura política que intenta transformar. Però, si agafes el concepte de cultura en el sentit més ampli, jo estic molt d'acord amb lo que ha dit Francisco Rubio. En tot cas, a mi lo que no em interessa és tractar-la com un sistema autònom. Moltes vegades tenim la tendència a parlar de la cultura com si fos alguna cosa que podem definir, controlar, acotar i donar voltes. No obstant això, jo sempre dic que, allò que transforma la cultura no és la societat. La cultura, com a molt, transforma a les persones que han de transformar la societat. Amb aquesta transformació ja tindríem molta sort perquè sembla que tindríem una societat una miqueta més justa, igualitària, equilibrada.

Francisco Rubio:

Repecte a aquest tema, ho primer és remarcar que aquesta idea de que la cultura és una esfera autònoma de la resta de les coses que passen a la societat és una idea que apareix amb la modernitat capitalista. Aquesta idea moderna de separar les coses sorgeix perquè idealment no hi hagués interferències entre el poder polític, el poder jurídic, la cultura. És a dir, que l'estat no pogués ficar mà. Però, la realitat és que tots els elements constitutius de la societat estan interrelacionats. La producció material de la nostra realitat està vinculada a la producció simbòlica. D'això és de lo que s'ocupa la cultura. La manera com entenem el món, precisament, ens fa fer aquest món d'una determinada manera, i viciversa.

Fernando Paniagua:

D'alguna manera, Rubio està posant més el focus en el com que en el què. El com es fa també és molt important: com ens organitzem, com compartim, com som capaços de generar aquesta visió simbòlica, aquesta representació simbòlica del món que, quan la llencem als altres, és rebuda i interactua amb la noció que té una persona i la transforma. Els darrers 5 anys o 6 anys de la meua vida jo he estat a l'Ateneu Popular de Nou Barris tenint cura de la programació d'un espai que se suposa que el que fa és cultura popular, crítica, transformadora. Era la meua tasca perquè l'Ateneu és el lloc on han de passar totes aquestes expressions. Però, sobre el que volia reflexionar és que per mi, lo més important i el que el passava la majoria de les vegades, és que era més important el com s'hi havia arribat allà i no pas qui estava fent això.

Moment de la Conversa a l'Espai Llavors de l'Hospitalet

Districte7:

Parlant de programació...com es pot trencar el centralisme i com construir comunitats culturals als territoris? Com poder generar aquesta autogestió, autoproducció, autogaudi de les expressions i creacions culturals des de les pròpies comunitats? Aquí li dono la paraula a Francisco Rubio, per aterrar una miqueta el tema amb una visió des de l'Hospitalet de Llobregat.

Francisco Rubio:

Precisament, el que hem de desmuntar és el concepte de centralitat. Quan es parla de polítiques públiques municipals, com ara les de Barcelona, veiem que hi ha un intent de generar noves centralitats fora del que és el centre de la ciutat, on hi estan els grans equipaments de ciutat, on hi han les grans institucions artístiques i culturals.

Jo penso que a l'Hospitalet tenim un exemple de distribució totalment inequitable. Si parlem dels barris ho veiem d'una manera molt palesa. Jo penso que aquesta és la clau: la redistribució de la riquesa per a que tothom pugui desenvolupar les seves pràctiques culturals, en xarxa amb altres comunitats i territoris, però amb els recursos suficients.

Fernando Paniagua:

Crec que hem de ser excèntrics, així el món serà més bonic i més divertit. Però crec que estem "en P3" del pensar com hauria de ser una cultura convertida en un dret real. A les societats occidentals vam aconseguir que els drets de salut o educació siguin universals, o al menys podem atrevir-nos a dir que són d'accés universal. Tots els nens de l'estat espanyol se suposa que tenen accés a l'educació i a la sanitat, no així a la cultura, perquè no és un dret. Per això dic que estem "en P3". Estem treballant els conceptes "públic", "accés"... però en cap cas estem pensant en la cultura com en un dret universal. Reclamar d'una forma clara aquestes drets culturals i interlocutar amb la gran institució-estat d'una forma diferent, convertiria aquesta lluita i a la cultura en una eina molt més potent.

Francisco Rubio:

Sobre la qüestió de l'accés fent una mica de genealogia, trobem que en el moment en què l'estat comença a acumular poder polític, poder sobre les gestions, recursos, també s'erigeix en el garant de l'accés universal a la cultura. És quan apareixen, per exemple, les grans institucions culturals com els museus. El museu apareix amb l'estat modern que és qui garanteix l'autonomia dels artistes i l'accés universal de la ciutadania a aquesta cultura.

Quan veus els xavals de La Florida fent la seva música, veus que tenen una manca de recursos brutals, que s'han de sotmetre a la tirania de les plataformes online per poder fer sostenible la seva pràctica musical, que és una manera d'explotació contemporània brutal. A més no tenen cap reconeixement institucional. No reben cap suport, cap redistribució de recursos públics per a la seva tasca. S'ho han de fer tot ells. Garantir el dret cultural d'aquests xavals seria recolzar-los, donant-los l'autonomia per poder decidir quines són les representacions, els símbols i les maneres de relacionar-se que volen posar en pràctica ells mateixos.

Districte7:

Però si detectéssim perills i potencialitats. Quin seria el principal perill d'estar vinculat o de tallar "el cordó umbilical" de l'administració?

Fernando Paniagua:

El perill que té l'administració és el de dirigir. Vía la subvenció, la mirada s'enfoca cap a allà, on jo vull que t'ho miris i la mirada enfocada genera visions del món enfocades i sesgades. Aquest és el perill més gran: la integració, la captació. És el mateix perill que hi ha a tots els nivells socials. Respecte a l'oportunitat, és evidentment que hi ha parts d'aquesta invenció col·lectiva que és: posar diners a una caixa comuna per redistribuir-los d'una forma més justa. Jo considero que no és un mal invent, tot i que no l'hem gestionat d'una forma molt interessant últimament.

Llegeix la relatoria sencera [aquí](#) [2]

KULT

COOP

Categories: Entrevista

Categories: Crònica

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/news/2022/07/26/cultura-comunitat-transformacio-social-conversakult>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/kultcoop>

[2] <https://kult.coop/conversa-kult-cultura-comunitats-i-transformacio-social/>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/9030>